

Sp.

13. Tillaga til þingsályktunar

[13. mál]

um athugun á vaxtafrádrætti til jöfnunar á húsnæðiskostnaði.

Flm.: Jóhanna Sigurðardóttir, Kjartan Jóhannsson, Karl Steinar Guðnason.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að kanna hvernig skattfrádráttur vegna vaxtagjalda nýtist húsnæðisbyggingum og íbúðakaupendum til jöfnunar á húsnæðiskostnaði með tilliti til mismunandi tekna og frádráttarbærra vaxtagjalda.

Jafnframt skal á grundvelli könnunarinnar lagt á það mat hvort þennan frádrátt megi nýta betur eftir öðrum leiðum með það að markmiði að ná meiri jöfnun í húsnæðiskostnaði húsnæðisbygginga og íbúðakaupenda.

Niðurstöður skulu lagðar fyrir Alþingi eins fljótt og auðið er og eigi síðar en við upphaf næsta þings.

Greinargerð.

Flestir eru sammála um að rétt og eðlilegt sé að veita skattaívilnanir vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Ljóst er að vaxtabyrði er gífurleg hjá húsnæðisbyggingum og íbúðakaupendum, ekki síst fyrstu árin þegar oft þarf að brúa mikinn hluta af kostnaðinum með skammtímalánum úr bankakerfinu. Þótt ekki sé um það deilt að þessi leið sé eðlileg til að auðvelda fólki að eignast eigið húsnæði hefur minna verið hugsað um hversu áhrifarík eða réttlát þessi leið sé til til að jafna húsnæðiskostnað.

Eins og kunnugt er eru vextir af fasteignaveðlánnum til tveggja ára eða lengri tíma, sem tekin eru vegna íbúðarhúsnæðis til eigin nota eða til endurbóta á því, frádráttarbær til skatts. Sama gildir um vaxtagjöld af öðrum skuldum sem stofnað er til í sama tilgangi; þau má draga frá á næstu 3 árum frá og með kaupári eða næstu 6 árum frá og með byggingarári íbúðarhúsnæðis. Frádráttur þessi takmarkast við þá upphæð sem vaxtagjöld eru hærri en vaxtatekjur. Frádráttur má þó eigi vera hærri en 159 380 kr. hjá einstaklingi og 318 760 kr. hjá hjónum.

Sú spurning hlýtur að vakna hvort þessi aðstoð við íbúðaöflun sé hin hagkvæmasta og réttlátasta eða hvort vöð sé á betri leiðum. Þessi tillaga er flutt vegna þessara sjónarmiða og spurninga. Hér er í raun um að ræða opinberan stuðning í formi skattalækkunar við þá sem eru að afla sér íbúðarhúsnæðis.

Að beiðni 1. flm. þessarar þáttill. var þess farið á leit við Húsnæðisstofnun ríkisins að fá lýsingu af fyrirkomulagi fjármögnunar og kostum í húsnæðismálum á Norðurlöndum. Sérstaklega var þess óskað að fá samanburð á milli landa um áætlaða styrki til húsnæðismála úr opinberum sjóðum.

Húsnæðisstofnun fól Inga Val Jóhannssyni að svara beiðninni en við vinnslu hans úr upplýsingum um þetta mál kemur margt athyglisvert í ljós að því er þennan þátt varðar og reyndar fleiri þætti sem snerta fyrirkomulag húsnæðisfjármögnunar á Norðurlöndum.

Skv. upplýsingum Inga Vals Jóhannssonar er varið umtalsverðu fjármagni á Norðurlöndum til að greiða niður húsnæðiskostnað. Miðað við þjóðarframleiðslu er hlutfallið lægst í Finnlandi og hæst í Danmörku. Danir veita jafnframt hlutfallslega mest af sinni aðstoð í formi skattalækkunar vegna vaxta af húsnæðislánum, eða full 78% af heildarstyrkjum ársins 1978. Samsvarandi hlutfall fyrir Noreg var 60%, 41% í Svíþjóð og 26% í Finnlandi. Til glöggvunar fylgir tafla um óafturkræf framlög vegna jöfnunar húsnæðiskostnaðar 1979.

Óafturkræf framlög ríkisins til jöfnunar húsnæðiskostnaðar 1979.

Tegund niðurgreiðslu:	Danmörk Dkr.	Finnland Fmk.	Noregur Nkr.	Svíþjóð Skr.
Niðurgreiddir vextir	1 840	987	1 132	3 688
Styrkir:				
framleiðslustyrkir	71	123	928	608
húsaleigustyrkir	1 276	648	376	5 007
Niðurgreiðsla húsnæðiskostnaðar með skattalækkun .	11 600	607	3 598	6 400
Samtals	14 787	2 365	6 030	15 703
Heildarniðurgreiðslur sem				
hlutfall af þjóðarframleiðslu	4,2	1,5	2,6	3,4
hlutfall af húsnæðisneyslu, skv. þjóðhagsreikn. . . .	29,4	14,6	32,6	26,9
hlutfall af opinberum aðgerðum til kjarajöfnunar .	27,6	15,5	16,3	18,3

Rannsóknir á skattalækkunum annars staðar á Norðurlöndum vegna vaxta af húsnæðis-
 íslánum sýna að þessi óbeina aðstoð fer að mestu leyti til hátekjufólks. Vegna aukinnar
 verðbólgu víðast hvar hefur vaxtaþrósetan hækkað og leitt til meiri skattalækkunar.
 Niðurgreiðsla á húsnæðiskostnaði með skattaflætti er í raun orðin umfangsmesti liður
 aðstoðar við húsnæðisneysluna á Norðurlöndum. Í yfirliti yfir tekju- og frádráttarliði á
 skattframtölum frá ríkisskattstjóra vegna álagningar 1985 kemur fram að vaxtagjöld til
 frádráttar vegna álagningar 1985 nema samtals 1 519 465 þús. kr. og nær til 16619
 framteljenda. Vaxtagjöld til frádráttar eru vextir af fasteignaveðskuldum teknum til tveggja
 ára eða lengur vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota eða til endurbóta á því eins og
 áður er rakið.

Hér er um gífurlega mikla fjárhæð að ræða. Þeirri könnun, sem þingsályktunartillagan
 gerir ráð fyrir, er ætlað að leiða í ljós hvort þessi niðurgreiðsla á húsnæðiskostnaði í formi
 skattfrádráttar vegna vaxtagjalda fari að miklu leyti til hátekjufólks eins og rannsóknir hafa
 sýnt að á sér stað annars staðar á Norðurlöndum. Komi það í ljós hlýtur að vera eðlilegt að
 leitað sé annarra leiða til að nýta þetta fjármagn í því skyni að ná fram meiri jöfnuði í
 niðurgreiðslu húsnæðiskostnaðar fyrir húsbyggjendur og íbúðakaupendur. Þessi tillaga er
 flutt til þess annars vegar að leiddur verði í ljós sannleikurinn um hvernig vaxtafrádráttur
 nýtist í raun einstökum tekjuhópum og hins vegar til þess að hugað verði að því hvort þessi
 leið, eða aðrar leiðir, sé líkleg til þess að skila okkur nær því markmiði sem ætla verður að
 flestir vilji stefna að, þ. e. að opinber aðstoð við öflun íbúðarhúsnæðis nýtist sem best til
 jöfnunar á húsnæðiskostnaði og skapi þannig farsæld sem flestra.

Páltill. þessi var flutt á síðasta Alþingi en varð þá eigi útrædd. Umsagnir um hana bárust
 þá m. a. frá ASÍ og ríkisskattstjóra sem mæltu með samþykki tillögunnar. Ríkisskattstjóri
 mælti með samþykkt tillögunnar með orðalagsbreytingu við 1. mgr. og hefur verið tekið tillit
 til þess nú við endurflutning þáttill.